Ч. 22. Pocztowa należytość opłacono ryczałtem. Львів, неділя 27. травня 1928. Рік XXX.

Виходить що тижня в неділю.
Адреса редакції і адміністрації: „Свобода“, Львів, Ринок 10, II. пов.
Телеф. Редакції: 29-41.

СВОБОДА

СЕЛЯНСЬКА ГАЗЕТА
Орган Українського Національно-Демократичного Обєднання.

ПЕРЕДПЛАТА виносить в краю: місячно 80 сот., чвертьрічно 2 зол. 20 сот. В Америці 2 дол. річно.
Зміна адреси 50 сотиків.
Поодиноке число коштує 20 сот.
Телеф. Друкарні: 29-26.

Закон національної єдности.

Значить, перша головна ріжниця між національним і інтернаціональним табором на зах. українських землях заключається в тому, що коли націоналісти як **остаточну** мету для нації приймають те, що другі, щасливіші від нас українців народи **вже** здобули, то інтернаціоналісти стремлять до якоїсь вигаданої ними спілки народів цілого світу, себто соціялістичного чи комуністичного інтернаціоналу. Але мало цього. Мігби хто сказати: ладно, коли так, то нехай одні стремлять до одного, а другі до другого, а зрешті-решт колись покажеться, хто був правий і добре думав. Та таке міркування на ніщо не здасться. Тому так, бо національний і інтернаціональний шляхи **один другого виключує.** Між національною і інтернаціональною ідеєю не може бути жадної згоди, тільки може бути боротьба на життя і на смерть. Вона вже йде всюди в нас на всіх ділянках нашого життя і це **правильно.** Побідить національна ідея, будемо вольні, побідить інтернаціоналізм — будемо далі раби. Це не жадна вигадка, бо кожен з нас **власними очима** бачить, що так є. Ми **тому і тільки тому** є сьогодня у відомому положенню, бо завдяки ріжним обставинам — до війни і після неї або зовсім ні (Вел. Україна) або тільки в малій мірі (Сх. Галичина) були нацією в повнім розумінню слова. І коли ми сьогодня кажемо, що ми є націоналісти і мусимо виграти на цілій лінії смертельну боротьбу з інтернаціоналізмом, то це так само, як недужий, котрий і силою власного організму і силою помочі та лікарської штуки, **коли не хоче вмерти** — мусить подужати. Шлях націоналізму це шлях життя, шлях інтернаціоналізму — це шлях смерти для нас. А життя і смерть все себе взаїмно виключують і все одно є запереченням другого.

Отже ми не є націоналісти тому, бо нам, мовляв, так хочеться, тому, бо ми собі так вигадали, а моглиб вигадати інакше і інакше булоб. Ні, ми тут не маємо жадного вибору, бо **природи** вибирати не можна. Чи можна сказати: я не хочу, аби по дні слідувала ніч, тільки, аби по дні знов був день? Або чи можна сказати: Я не хочу, аби по зимі слідувала весна, а по весні літо і т. д., тільки аби все була зима, або все було літо? Розуміється — сказати можна. Але все одно, з цих слів нічого не вийде. Бо скількиб ми собі і не балакали — природа є сліпа і глуха на наші балачки і йде власним шляхом, слухає власних законів. Ми націоналісти хочемо йти по лінії законів природи, тоді, коли інтернаціоналісти хочуть світ обернути до гори ногами. Але світа вони не обернуть. Він далі піде своїм шляхом. Зате перевернеться в голові тим, котрі хотілиб командувати, аби для їх примх природа змінила свої вічні закони. А може вже перевернулося?... Хіба робота большевиків в Росії і на Україні не є роботою людей, котрі потратили глузди?

Ми націоналісти кажемо: **Закон національної єдности** тому сильніший від всього, бо він **природний.** А інтернаціоналісти не признають цеї правди, сміються і кепкують собі з неї та навпаки твердять, що **закон клясової єдности** є природний. Де отже правда?

Є **пять** природних проявів, котрі зі всіх народів світу творять природні суспільні одиниці вищого розряду, а саме: **раса і кров, мова, область (територія), минувшина, сучасна та майбутня доля.** Кожна людина, хоче вона цього чи не хоче, підпадає цим проявам, а як каже інакше — свідомо або несвідомо обріхує себе. Всі другі прояви, як суспільні, матеріяльно-господарські, тілесні і духові — істнують, але вони мають другорядне значіння. Що це значить?

Це значить, що ми всі вже **відразу** приходимо на світ як люде певної раси, певної мови, живучі на певній области, з певною спільною минувшиною та зі сучасною і майбутньою долею. І це все **накинене** нам згори природою — так, що ми від нього не можемо звільнитися, хочби і хотіли, не можемо, як не можемо скинути зі себе власної шкіри. А це правило походить звідси, що колись в давню давнину кожен народ виводив себе від малого національного завязку. Нема вченого, котрий би вияснив: чому воно так? Як нема вченого, котрий би вияснив: чому є на світі дуби, березиы, ялиці і тополі? Але вони є. І хіба божевільний скаже, що одно дерево — те саме що друге. Кілько було цих наших предків — більше чи менче, все одно, вони розмножувалися, вмирали, боролися, як вміли, з окружаючими силами природи (звірята, підсоня, земля, води і т. п.), боролися зі сусідами, що йшли походом на них, аби їх прогнати зі замешкуваної ними землі, а самим на ній сісти — і так по сьогоднішний день. Ми всі через наших батьків, дідів, прадідів, прапрадідів і далі-далі через всі покоління наших предків тисячі літ назад **разом** є злучені звязками тієї самої **крови,** тієї самої **раси.** Всі українці хлібороби чи робітники, інтеліґенти чи ремісники, міщани чи мешканці села, творять разом одну велику родину, якої ціхою, крім звязків крови, є **єдність мови.** Мова є теж природна поява, така сама як кров і раса, ми її вчимося при груди матері, без огляду на те, чи прийшли на світ під дахом чи стріхою. Ми всі як члени нації живемо на цій самій **землі** і це страшенно важна річ для нас, бо ми не можемо подумати себе як живучих нпр. там, де вічні сніги, щодня ми видимо довкруги нас цю саму природу, серед неї живемо, прицюємо і вмираємо. Наші предки щось **пережили** і нам лишили якийсь **спадок.** Ми невсилі втекти від нього, очевидно не кожен з осібна як одиниця, але ми як цілість, як нація. Наші предки були дурні і ледачі, не вміли створити власної хати, або як і збудували її, то і розруйнували потім. Через те і **ми всі тепер** переживаємо спільну долю і **спільна доля нас жде в майбутнім.** Це таке просте і ясне, що аж дивно, що треба його вияснювати. А проте треба. Треба постійно і з ріжних сторін, бо інтернаціоналістичне темняцтво якраз в цих основних і перших питаннях найбільше старається отуманити наш народ.

Д-р Павло Лисяк.

Сельробівська катаринка.

На кождім торзі і ярмарку по наших містечках видко катаринки з малпою або папуґою. За цими катаринками стоїть чоловік або жінка, крутить корбою і вічно грає ті самі „кавалки“. Наші сельроби — теж такі самі катаринярі. Мають кілька „кавалків“ і вічно, аж до зануди, виграють їх на всі лади по своїх ґазетах. Одним із них є впевнювання, що УНДО зробило „угоду“. Другим, що разом з Анґлією вибирається в воєнний похід проти большевицької Росії і України і т. д. Про цей похід балакає теж сельробівське „Наше Слово“ в ч. 28. Зі статті п. н. „УНДО на службі інтервенції проти СРСР і УСРР“ виходилоб, що наша партія, як-не-як, але таки є союзником наймогутнішої держави на землі: Анґлії. Отже для нас незла компанія. Але розуміється, вся ця писанина це пустомельство без думки і змислу. Нашим сельробам здається, що Анґлія а теж і Польща про ніщо друге не думають тільки про війну проти більшовиків. А тимчасом ні Анґлії ні Польщі про таку війну ані не сниться. Бо, чи одна або друга держава може собі вимріяти кращого противника, як теперішню більшовицьку Росію? Чим довше будуть більшовики в Росії і на Україні, тим краще для цих обох держав. А вже що торкається нашого народу, тут на західно-українських землях, то сельробівське циганство і безличність переходять всякі межі. *Хто відступив і признав наші західно-українські землі Польщі в Ризі як не більшовики?* Хіба цього *факту* ніхто не в силі заперечити.

Але найкраща тут ще ось яка історія. Як відомо, тепер ліві і праві сельроби воюють зі собою — просто на ножі. Ліві сельроби (наші давні кацапи) є, очевидно, правовірні і Москва гладить їх по головці як своїх найкращих годованців. Зате всі громи кидають Москва і наші ліві сельроби на правицю сельробівську, котру паплюжать найгіршими словами. І що показується? Що праві сельроби — теж „слуги імперіялістичної Анґлії“, теж збираються помагати Анґлії і Польщі у війні проти большевиків і т. п. Так чорне на білому пишуть про них закордонні радянські часописи і тутешні ліві сельроби.

З цього виходить, що сельробівські ґазетярі такі дурні, що навіть не в силі нічого нового і розумного видумати, коли пишуть про противника. Лівиця кидає болотом на правицю, а правиця потім те саме болото кидає на нас. Панове, оставте нас на боці! Валяйте себе дальше болотом, бо і так не відомо, чи ще довго наш нарід позволить вам на цю забаву

Адміністрація „Свободи“ повідомляє Вп. Передплатників, що декотрим з них здержала дальшу висилку часопису, а всім прочим, що залягають з передплатою, виписала на адресі цього числа квоту, яка належиться за висилку часопису до кінця червня (II. кв.) ц. р. Виписану квоту просимо негайно надсилати, щоби ми не були змушені з кінцем червня здержувати дальшої висилки часопису.

Дивоглядне явище.

Чотири українські клюби та ще й „нездекляровані“ посли.

Про розбиття українських послів та сенаторів на парляментарному ґрунті поміж кілька ріжні парляментські клюби ми вже писали, пятнуючи як найгостріше цю відсутність орґанізаційної єдности назверх, перед поляками і цілим культурним світом, і це наше становище найшло вже свій правильний відгук у краю. Відусіль приходять звістки, що на селянських зборах та вічах нарід однодушно домагається обєднання парляментарних представництв. Тому ця справа є непередавненою болячкою, яку все треба порушувати та про яку прийдеться писати ще нераз і не двічі.

Так 41 послів, які всі при виборах фіґурували на лістах, що в наголовку мали слово „український“, творять на парляментарному ґрунті не менше не більше, але аж 4 „українські“ соймові клюби. Мало того, при цій дивоглядній скількости ріжних клюбів є ще 4 посли, які все ще остаточно не вирішили, куди вони належать і тому не можуть брати правильної участи у репрезентативній праці на парляментському ґрунті. Ніякий чужинець не в силі зрозуміти цього дивоглядного обилля українських клюбів, і він цілком природно мусить винести враження, що українці це ледячий нарід, який навіть в обличчю свого найбільшого національного противника, навіть на репрезентативному парляментському полі, не може припинити внутрішньої гризні і взаїмного поборювання. Роз'яснювати чужинцеви, чому не всі українські посли є в одному соймовому клюбі, дуже важко, бо трудно пояснити комусь справу, яка самому собі не є цілком ясна.

Єдиним виправданням ріжних посольських клюбів є те, що частина послів лише по назві українська, по свойому родовому походженню та по територіяльній приналежности, томуто ми й брали вище їх українську фірму в „лапки“.

Ось так до сойму ввійшли — хоч і не в великій скількости, бо числом 7 душ — посли, які тільки те й мають спільного з українським народом, що говорять по українськи та родилися на українській території. Дехто з них (як наприклад Кирило Вальницький, дарма що галичанин) тільки від недавна почав говорити по українськи, не почуваючи

Pr. 272/28. Sąd okręgowy karny we Lwowie postanowił na posiedzeniu niejawnem po wysłuchaniu Prokuratora przy tymże Sądzie: a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10. maja 1927 Nr. 45 poz. Dzup. 398 dokonane dnia 9. maja 1928 przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma pt. „Swoboda“ Nr. 20 z dnia 13. maja 1928 z powodu, że zamieszczono w tem czasopiśmie artykuł p. t. 1) „Naszi najbilszi“, 2) „Kolonizacyjnyj pochid“ zawierają w sobie znamiona zbrodni zakłucenia spokoju publicznego z § 64 a) uk., b) wydać po myśli przepisu z art 77 cytowanego rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia. — Lwów, dnia 13. maja 1928. Göttinger.

себе до цього менту навіть до формальної спільности з українським народом. Ці посли творять в соймі 2 клюби Сельроба: „Сельроб правиця“ і „лівиця“. Оба ті клюби є по суті **інтернаціональні,** а чому їх аж два, то це вже наслідок тої гризні, яка нині йде в інтернаціональному таборі. В усякому разі сельробівські посли, поставивши себе поза скобки української нації, мають так мовити „право“ йти собі окремим шляхом. До них не можна мати претенсій, що не належать до одного спільного Українського Клюбу, який своєї назви **український** не носить лише на показ, не задля кращого доступу до українських народніх мас, не як аґітаційну вивіску, лише є українським **по суті,** є представником найвищих змагань українського народу.

Пояснивши ось так чужинцеви факт існування двох окремих сельробівських клюбів у соймі, чужинець розуміє цей факт, бо привик уже до **тактики Інтернаціонала,** який на ріжних національних землях ділає через запаморочених тамошніх земляків, якщо не людей зовсім злої волі, які всеціло віддали себе на чужі послуги. Лише здивовано хитає чужинець головою, що на західно-українських землях чужинецькі інтернаціональні впливи такі сильні, що аж стільки вибранців **інтернаціональної** породи дісталося до сойму з леґітимацією заступників **українського народу!** Тут уже приходиться пояснити чужинцеви, якими гаслами оперують інтернаціоналісти на наших землях, як використовують нужду і злидні селянського люду, яких засобів уживають для позискання собі симпатій, котрі при виборах виявляються у виді киненої карточки з нумером „8“, „19“ чи „36“.

Правдива трудність є поясненням факту неодностайности українського парляментарного представництва приходить щойно тоді, коли мова йде про послів, згуртованих у двох ріжних клюбах: Українському Клюбі та Українському Соціялістично-Радикальному Клюбі. Стара болячка. Неможність дійти до порозуміння підчас виборів, спричинена **виключно заїлими радикальними партійниками, стала** катастрофою, якою треба вважати віддачу в руки спільного національного противника кільканайцяти зайвих мандатів. З того погляду був це національний злочин радикалів, який перейде до історії, і за який історія їх напятнує. Однак вибори минули і здавалосяб, що бодай в обличю їх страшного висліду радикальні партійники протверезіють і бодай там, у Варшаві, відгукнуться на поклик своїх „ворогів“, за яких вони вважають усіх „ундівців“, та обєднаються з ундівськими послами в спільному клюбі на основі спільного порозуміння щодо тактики і програми в праці. Але ні! Радикали відкинули пропозицію Українського Національного Обєднання творити або один спільний клюб, або бодай союз клюбів і з незрозумілої амбіції обносяться вічно зі своєю „окремою“ партійною фірмою, творячи окремий собі клюб, клюб з 8 послів. Це тимбільше незрозуміло, що практика вже показала, що нема абсолютно і напевно не буде ні одної справи на парляментарному ґрунті, відносно якої оба клюби приноровлювали би іншу тактику. Посли з обох клюбів сидять в одних і тих самих комісіях; на повних засіданнях сойму голосують спільно за тими самими справами і спільно проти тих самих справ; оба клюби делеґували своїх представників до президії сойму; оба клюби у своїх внесках та інтерпеляціях порушують ті самісінькі болі та злидні українського працюючого люду. Єдиною причиною, яка стримує радикалів від обєднання з Українським Клюбом, це та, щоби їх небезпечні конкуренти: Сельроби — не зараховували до ундівського табору, чого вони у своїй сліпоті бояться як чорта! Єдина ріжниця, яка може істнувати поміж клюбом УНДО і клюбом радикалів, це хіба та, що радикали і на соймовому ґрунті може схочуть старатися вести демаґоґічну **ліцитацію** з інтернаціоналістами, ліцитацію, у якій ніколи не переможуть та якою ніякої користи українському народови не принесуть. Але покищо навіть і цеї безглуздої ліцитації, якої ми є свідками на наших землях, у соймі не видко.

Бо прочитайте уважно промови радикальних послів з соймової трибуни, наприклад промову посла Ладики! В них радикальні крикуни і „принціпіялісти“ виявляють справді цілком ясну охоту співпраці з „польською демократією“, словом, їх „лівійший“ характер від Українського Клюбу полягає хиба справді лише в їх кріслах, призначених для них соймовою канцелярією більше „на ліво“ в соймовій салі!

Ганьба, яка паде на всіх українців за розбиття їхніх парляментарних представництв, паде всеціло на голови радикальних львівських крикунів.

За працею і хлібом.

З промови посла д-ра Степана Барана на засіданні бюджетової комісії польського сойму дня 20. травня 1928 р.

Забираючи слово в справі бюджету міністерства праці і суспільної опіки, мушу зазначити, що реферат п. міністра не був докладний і не обговорив деяких дуже важних справ.

Польська держава **інтересується тільки долею міського пролетаріяту** і підпомагає тільки безробітних у місті та у фабричних осередках. Урядове число безробітних в Польщі в 1927 р. виносило 150.000 (в р. 1926 цифру 350.000). Ця цифра є неправдива, бо списувано безробітних тільки по містах і фабричних осередках, полишаючи зовсім на боці **безробітних по селах.** Відносини праці і заробітку на селі по війні значно погіршилися і нині на селі проживають не сотки тисячів, але **мільони безробітних,** охочих до праці, що стало примирають з голоду, бо заробітку у себе не можуть знайти, в місті і в фабриках праці не знайдуть також, а виїзд за границю на заробітки дуже тяжкий і обмежений та в додатку дуге дорогий.

В границях теперішньої Польщі є **велике перелюднення.** На близько 30 мільонів населення польської держави виносить річний приріст 15 на тисячу мешканців, себто около 450.000 річно прибуває нових ротів до прокормлення (в тому около 100.000 українців), що в сучасних відносинах не можуть знайти прожитку. **Село вже здавна перелюднене,** передовсім **українське село, за котре польська держава майже не дбає.** П. міністер покликувався тут, що селом і його соціяльною та економічною долею має інтересуватися міністерство земельних реформ і його завданням дбати про соціяльне забезпечення села. Як у практиці виглядає ця опіка міністерства земельних реформ, знаємо. Зі земельної реформи **українське селянство не скористало досі майже зовсім,** а на кождий випадок дуже мало, **бо землю забрали польські кольоністи зі заходу.** Впрочім запас землі є так незначний, що тільки мала частина українського населення могла би скористати з цього вільного запасу і то навіть тоді, якби взагалі не було польської внутрішньої кольонізації українських земель. Що найменше половина сільського українського населення це **безземельні пролетарі, або спролетаризовані власники** карловатих, нище 2-гектарових господарств. Всі вони потрібують опіки і допомоги з боку держави, але цеї опіки і допомоги не знаходять. Не знаємо навіть точного числа безробітних по селах, бо теперішні державні керманичі бояться відкрити це число, щоби не було всім ясно, яке **примусове безробіття і нужда панують на селі.** З таким закриванням дійсного життя треба скінчити і держава повинна перевести реєстрацію безробітних по селах та прийти їм з допомогою, як приходить з допомогою безробітним по містах і фабриках. Ту справу треба виняти спід оруди міністерства земельних реформ і передати її в міністерство праці і суспільної опіки, яке своєю акцією повинно обняти всю соціяльну опіку, між іншими і опіку над бідною сільською дітворою наймолодшого віку, не мішаючи до цеї справи національної польської політики і трактуючи всіх однаково.

Теперішня Польща є державою незасібною і не має вигляду на великий господарський розвій. Питання еміґраційне є нині одним з **найбільше болючих питань в соціяльній політиці Польщі.**

Перед війною із земель теперішньої Польщі еміґрувало річно 950.000 людей. **Головним тереном еміґраційним була Галичина,** а по части б. Конґресівка. Зі самої Галичини в останніх роках перед війною еміґрувало до Німеччини як сезонові робітники, рільні, гірничі і фабричні около пів міліона людей, з чого самих українців зі Східної Галичини около 300.000 річно. Еміґрація заморська була також дуже висока. Українці зі Східної Галичини і Лемківщини користали також із заморської еміґрації в числі що найменше 80.000 людей річно, виїзжаючи на заробітки до Зєдинених Держав Північної Америки, почасти до Канади — та на стале поселення до Канади, головно з повітів південного Поділля і Покуття. До Південної Америки українці еміґрували розмірно мало, а так само взагалі до Америки і українці з північно-західних земель (Волинь і Полісся), що мали тоді широкі простори кольонізаційні в Сибірі і Туркестані.

По світовій війні відносини змінилися. Коли перед тим еміґрація заморська і европейська мобілізувала на теренах теперішньої Польщі около 950.000 людей річно, то в рр. 1920 до 1925 включно ця цифра вагається між найнищою цифрою 83.000 в р. 1920, а найвищою 157.000 в р. 1923, пересічно кругло 110.000 річно у цьому періоді або несповна 15 проц. передвоєнної цифри еміґраційної.

Всі держави, куди відпливало наше **населення, замкнулися перед цим припливом.** Не пускає в свої кордони наших переселенців: Франція, Америка і Німеччина. До Канади вїзд дуже утруднений з уваги на високу оплату і високий запас готівки (300 дол.), котрими мусить виказатися еміґрант. До Бразилії і Арґентини доступ лекший. Але тамтуди знов коштує дуже багато проїзд через море. Польський уряд хоче направити струю еміґрації до Перу та ця справа ще не наладнана і невідомо, чи з неї що вийде?

Згадаю ще про новий **польський еміґраційний закон,** що у формі декрету президента держави вийшов дня 11. жовтня 1927 р. Він передає всю еміґрацію в руки державних чинників, зокрема в руки уряду еміґраційного, допускаючи до співпраці горожанський чинник в обмеженій формі і тільки на основі окремих дозволів. Монопольну політику еміґраційну відчуває передовсім українське населення, головно коли йде о сезонову европейську еміґрацію.

Однак цей еміґраційний закон має **багато хиб,** які треба усунути шляхом додаткового закона. Передовсім звільнити робітника-еміґранта безпроволочно від стемплевих оплат на всі ті численні залучники і посвідки ріжних урядів, яких потребує еміґрація на це, щоби одержати дозвіл від еміґраційного уряду і пашпорт на виїзд, а які виносять тепер около 30 золотих. Треба перевести зміну між іншим і в цьому напрямі, щоби у ширшій мірі допустити до співпраці горожанський чинник в управильнюванні еміґрації і в опіці над нею та відповідно його підпомагати грішми, бо ці тов-а сповняють замісць держави частину соціяльної опіки.

Таким товариством, що займається опікою над еміґрантами і то у всіх її стадіях, себто тоді, коли еміґрант старається о дозвіл на виїзд, в часі його дороги і на місци праці, є **Товариство опіки над українськими еміґрантами у Львові,** що якраз тепер є в стадії ширшої розбудови, відкриваючи ряд своїх відділів в краю. Цьому товариству не належить ставити ніяких перепон в його діяльности, противно, його діяльність спомагати, бо воно опікується тими, що їх тверда доля жене в далеку чужину здобути прожиток для себе і своєї рідні, якого у себе дома не можуть найти.

З польського сойму.

Дотеперішня праця польського сойму йде головно в комісіях, що приготовляють матеріял для повного сойму. А що найважнішим завданням сойму є ухвалити державний буджет на цей рік, то вся увага звернена на буджетову комісію, де й найсильнійше виступає боротьба соймових клюбів, що поділились на два головні табори: за урядом і проти уряду.

Повне засідання сойму.

15. травня тревало коротко. Між іншим принято на ньому до відома резиґнацію посла д-ра Ів. Курівця та ухвалено видати судови комуністичного посла Сохацького за протидержавну аґітацію і накликування до революції протягом останніх літ. (З огляду на цю ухвалу, пос. Сохацкі утік за границю). Проти видачі голосували всі непольські клюби, польська хлопська партія, Визволене і соціялісти. Найблише засідання повного сойму назначено на день 22. травня.

Українські інтерпеляції.

На засіданню 15. травня Український Клюб зголосив 20 інтерпеляцій, між іншим в справі замкнення пятьох кляс української ґімназії в Станиславові, в справі переслідувань українських учителів, в справі зловживань польської граничної сторожі, в справі розвязання читальні „Просвіти“ в дрогобицькім повіті, в справі ріжних зловживань щодо шкільних деклярацій і т. п.

В земельній комісії.

Тогож дня відбулося під проводом пос. **Луцького** засідання земельної комісії в справі наглого внеску Українського Клюбу щодо негайної допомоги уряду на поправу озимини та на весняні засіви для дрібних сільських господарств у східних і полуднево-східних воєвідствах. Реферував пос. Гр. **Тершаковець** (Український Клюб), представляючи страшний стан нашого села та причини його упадку у звязку з земельною політикою уряду. Референт порушив політику Банку Рольного у Сх. Галичині, занедбання меліорації та нищення карпатських лісів, що спричинило останню катастрофальну повінь, дальше несправедливий розділ державної допомоги і недопущення українських господарських орґанізацій до участи в розділі цеї допомоги.

На засіданню земельної комісії 16. травня порушено справу обіжника львівського апеляційного суду, що поручає повітовим судам не інтабулювати селянських контрактів без згоди земського уряду. Комісія ствердила, що цей обіжник є протизаконний і тим самим селянські контракти не потрібуютф затвердження земського уряду.

В освітній комісії.

На засіданню освітної комісії під проводом пос. **Хруцького** (Укр. Клюб) обговорювано розпорядок президента держави про службове відношення учительства. Пос. Дм. **Великанович** (Укр. Клюб) домагався зміни шкільного закона, який каже, що учителів можна переносити „для добра школи“. Промовець домагався счеркнення тих слів або щоб додати слова „якщо учитель винен“. В такім разі треба зарядити проти учителя дисциплінарне слідство і коли покажеться, що він не винен, то можна перенести його тільки за його згодою.

В празничій комісії.

До острого спору між послами і урядом прийшло на засіданню правничої комісії при обговорюванню внеску в справі зміни президентських розпорядків. Подібно як на конституційній комісії більшість послів заявились за тим, що унезважняти ті розпорядки має тільки сойм, оголосивши свою ухвалу в урядовім „Дневнику законів“. Зате представник уряду доказував, що до унезажнення президентського розпорядку треба ухвали не тільки сойму, але й сенату. Колиж більшість комісії заявилась проти урядової думки, представники уряду покинули засідання, а голова комісії пос. Ян Пілсудський (брат маршалка) закрив засідання, щоб недопустити до протиурядового поладнання справи. Таким чином справа президентських розпорядків висить дальше неполаднана і є одною з тих іскор, з яких може розгорітися завзята боротьба між урядом і соймом.

В комісії для заграничних справ

міністер заграничних справ Залєскі виголосив промову, в якій зясував відношення Польщі до інших держав. Польський уряд хоче закріпити світовий мир на основі теперішного стану посідання, тому не допустить до нарушення істнуючих міжнародніх договорів. Тут Польща числить на поміч Франції. З Англією і Америкою польська держава в добрих господарських зносинах. Вину за труднощі в німецько-польських торговельних переговорах міністр скинув на Німеччину. Взаємини з Радянщиною на його думку зовсім в порядку.

Буджетова комісія

радила дальше над буджетами міністерства військових справ і фінансів і 18. травня скінчила свою 5-тижневу працю. В проєктованих буджетах ріжних міністерств зголошено 1.600 поправок, яким будуть присвячені два засідання цього тижня. Сам буджет найдеся в повному соймі аж 29. мая. Пять днів буде тревати загальна дебата, а чотири дні подрібна. На основі принятого порядку 10. червня буджет буде пересланий до сенату, який має полагодити його до 20. червня. Оскільки не зайдуть якісь перешкоди, а на це заноситься, сойм і сенат будуть готові з буджетом на 30. червня, так що з цим днем скінчиться буджетова провізорія.

Нові податки.

На засіданню повного сойму дня 22. травня мають між іншим читати три нові податкові законопроєкти, а саме: про постійний маєтковий податок, про податок від будинків у сільських громадах і про підвишку ґрунтового податку. Маємо надію, що Український Клюб стане гідно в обороні інтересів українських громад.

Новий удар.

Відбирають нам слушне право.

Господарське упосліджування належить попри кольонізацію до головних завдань польської політики, що підриває основи істнування українського народу. Доказом цього найновійший польський удар, вимірений проти українських фінансових інституцій. Банк Краєвого Господарства і Почтова Каса Ощадности виповіли недавно всім українським фінансовим централям, а саме Центро-Банкови, Народній Торговлі, Дністрови і Центросоюзови, а через них і всій нашій кредитовій і споживчій кооперації всі кредити в сумі около пів міліона золотих! Українське громадянство, заправлене вже досить на кооперативній орґанізації, зрозуміє, що це значить виповісти комусь кредит і зажадати негайного звороту всего кредитованого капіталу. В найгірший час, на переднівку, після великої минулорічної повени після важкої зими, що погребала всю озимину, прийдеться нашим інституціям витискати із зруйнованого населення величезну суму пів міліона золотих! І хто так закидає кредитову петлю на шию нещасного народу? Банк Краєвого Господарства, що повстав з давного Краєвого Бан-

ку, утвореного переважно кервавицею українського населення, з метою, служити томуж населенню, а тепер перемінився в банк для цілої Польщі. Зажадав звороту всіх українських грошей, щоби обернути їх тільки в користь польського народу. Таку маємо найновішу благодать з ласки польського уряду.

Розуміється, що справою занялася українська парляментарна репрезентація у Варшаві. З доручення Українського Клюбу пос. Ост. Луцький порушив цю справу і в обох банках і в міністерстві внутрішних справ і в раді міністрів, протестуючи проти нового удару в загал українського громадянства. Йому пояснили, що це тільки перенесення українських кредитів з Банку Краєвого Господарства до Банку Рольного, але українські фінансові установи нічого про це не знають. Знають тільки, що минулої осени, перед соймовими виборами, також Банк Рольни виповів українцям всі кредити в сумі чверть міліона золотих. Отже що тепер буде?

Побачимо в найблищому часі. На кождий випадок українське громадянство не сміє допустити до такого знехтовання своїх прав. Українське громадянство поносить супроти держави обовязки, отже має право до державних кредитів. А ще більше право має до Банку Краєвого Господарства, утвореного коштом українського населення. Всіх сил доложити мусимо, щоб наші права до давного Банку Краєвого були для нас забезпечені.

Крок вперед.

Волинська кооперація ломить сокальський кордон.

До недавна йшла наша волинська кооперація люзом і якось не виявляла охоти піддатися одиноко правильному і здоровому проводови, себто нашому львівському Ревізійному Союзови Українських Кооператив. А як наслідок — далі удержувався нещасний наш поділ на „австріяків" і „москалів", себто українців, що перше були підданими Росії і Австрії, популярно в нас називаний: сокальським кордоном. Волинська кооперація переходила „братерську" науку, яку ми на области Сх. Галичини вже давним-давно перейшли і — забули. На Волині ще були люде, які гадали, що ворога можна перехитрити і тому, замість працювати з українським кооперативним осередком у Львові, працювали „под вспульним дахем" з ріжними польськими урядовими орґанізаціями.

І що з цього вийшло? Вийшло таке, що на Волині, на цій чисто українській землі, де по даним самої урядової польської переписі є тільки 12% поляків (на ділі поляків є на Волині всього 6%) — було н. пр. 54 кооперативних кас, котрі належали до *польського „Звйонзку"*, тоді, як до українського Союзу належало всього *5 (пять)* кооперативних кас! І чи гадаєте, що може ці українські кооперативи, котрі пішли грати у ворожу дудку одержали які більші кредити, гроші? Нічого подібного! І далі треба кождій українській кооперативі ходити від Анни до Каяфи, жебрати за кождим сотиком кредиту і переносити прикрі і болючі понижування від чужих. А тимчасом правильний шлях до нашого визволення і на господарській ділянці лежить тільки в тісному єднанню всіх живих творчих українських сил на *національній* плятформі і в *національних* українських установах. Зібрані всі разом ми і творитимемо таку силу, що з нею навіть ворог буде мусів рахуватися, будемо могли *домагатися* а не *жебрати* від нього належних нам з державних кас грошевих кредитів і нашими власними засобами та ощадністю створимо собі власний національний капітал.

На цей шлях увійшла тепер наша волинська кооперація. Недавно відвідала Львів прогулька наших волинських кооператорів під проводом свого заслуженого голови п. *Олександра Ковалевського*. А тепер, як читаємо в останньому числі (ч. 17) „Господарсько - Кооперативного Часопису", той-же сам п. Ковалевський в статті „Національна й міжнаціональна кооперація" доказує, що одиноким господ. центром для *українського* хлібороба Волині є і може бути тільки Львів Таким чином українська кооп. Волині ломить сокальський кордон для спільної, дружної праці для нашого національного визволення. Зі щирого серця витаємо цей крок наших волинських братів і радуємося ним, бо віримо, що він напевно заведе нас до нашої спільної національної мети.

Справоздавчі віча.

В Сколім відбулося 6. травня ц. р. віче при участи поверх двох тисячок людей. Посол Остап **Луцький** здав звіт з діяльности Українського Клюбу в соймі і сенаті і подав плян праці для повіту в громадських радах, читальнях і кооперативах. Віче ухвалило ряд резолюцій в політичних, культурних і господарських справах, а парляментарній репрезентації Обєднання признання і подяку за її працю.

В Балигороді відбулося 7. травня ц. р. віче, на якім соймовий посол Гр. **Тершаковець** дав огляд діяльности української парляментарної ропрезентації та зясував теперішне положення українського народу. В дискусії забирало голос богато промовців. Подібне віче відбулося 8. травня ц. р. в **Ліську** також з участю посла Гр. Тершаківця. Ріжні промовці порушили богато громадських справ, просячи посла о пораду та інтервенцію, де треба. Ухвалено ряд резолюцій.

В селі **Волощі**, пов. Самбір, 22. квітня ц. р. дав звіт з діяльности української парляментарної репрезентації сенатор о. **Татомир.** Зібрані одобрили тактику Українського Клюбу і заявилися за опозиційним становищем супроти польського уряду.

В Озірній, пов. Зборів, відбулось 12. травня ц. р. справоздавче віче сенатора М. **Кузьмина.** Зібрані громадяне одобрили тактику послів і сенаторів з партії Обєднання.

В Зборові відбулося 16. мая ц. р. віче Національного Обєднання. Перший промовляв сенатор д-р Антін **Горбачевський.** Передаючи привіт від чортківської землі, сеніор українських політиків зазначив, що саме минає 80 літ від хвилі знесення панщини і завізвав присутних до єдности та орґанізації в боротьбі за права українського народу до самостійного життя. З черги сенатор Василь **Бараник** передав привіт від заліщицької землі і пояснив значіння правно-державної заяви, зложеної в соймі і сенаті Українською Парляментарною Репрезентацією.

Посол Володимир **Целевич** здав звіт з діяльности Української Парляментарної Репрезентації і представив плян праці на найблищий час. Опісля пояснив, що праця Парляментарної Репрезентації може бути вповні успішною тільки тоді, коли загал українського громадянства стоїть зі своїми послами і сенаторами в постійному звязку, доносить про всі свої потреби і злидні, про факти зловживання влади і т. д. Вкінці представив політичне положення українського народу під теперішню хвилю і конечність розбудови сильної політичної орґанізації.

Сенатор Микола **Кузьмин** представив болючки сільського населення на економічному полі, порушив справу воєнних відшкодувань, господарську крізу, зловживання при стяганню податків, катастрофальний брак кредиту і т. п.

Господар Процик, колишній русофіл, взивав до єдности і прохає українських послів, щоби вони станули в обороні також тих, що на них не голосували. П. Багрій представив стан політичної роботи в зборівському повіті і кинув клич залишити партійну гризню, яка лютувала в часі соймових виборів.

Присутні висловили довіря Українській Парляментарній Репрезентації, а пос. Волод. Целевич запевнив, що „Українська Парляментарна Репрезентація вестиме непохитну боротьбу за права українського народу.

Вечером відбулося скромне свячене при співучасти послів і сенаторів, в якому взяли участь найактивніші діячі зборівського повіту. Замітні були слова селян, в яких вони підносили конечність національної політичної орґанізації під жовто-блакитним прапором.

З політичної орґанізації.

ДОВІРОЧНА НАРАДА В САМБОРІ.

Дня 10. травня ц. р. відбулася в Самборі довірочна нарада мужів довіря та прихильників Обєднання самбірського повіту. Присутніх було понад 210 осіб. Проводив голова Повітового Комітету п. Тарнавський, а реферували о. сенатор Татомир та посол Тершаковець. Оба бесідники представили політику польських урядів на українських землях і здали звіт з діяльности Українського Клюбу, що є протестом проти поневолення українського народу, проти кольонізації українських земель, проти нищення українського шкільництва і громадського самоврядування. Після дискусії на орґанізаційні теми зібрані висловили подяку о. сен. Татомирови та пос. Тершаківцеви за їхню працю та повне довіря до Української Парляментарної Репрезентації

ПОВІТОВИЙ НАРОДНІЙ ЗЇЗД В РОГАТИНІ.

Дня 6. ц. м. відбувся в Рогатині при участи 627 відпоручників зі 47 сіл рогатинського судового повіту в салі Української Каси величавий Народній Зїзд УНДО. На Зїзді явилися посли золочівського округа о д-р Пелліх, Олександер Вислоцький і Степан Кузик.

Зїзд відкрив многозаслужений і довголітний провідник повіту о. шамбелян Степан Городецький привітом для послів. Від зібраного селянства витав послів інвалід УСС Василь Сліпенький, зазначуючи, що праця наших послів в соймі повинна бути продовженням нашої визвольної боротьби.

Після вибрання президії забрав голос о. д-р *Пелліх*, який обговорив вислід соймових виборів. Опісля посол *Олекса Вислоцький* реферував справу міжпартійних відносин та справу оборони проти кольонізації наших земель мазурами, а вкінці посол *Степан Кузик* здав звіт з дотеперішньої діяльности Українського Посольського Клюбу і вказав на відношення Клюбу до польського уряду, зазначуючи, що Клюб придержується лінії, зазначеної в його правнодержавній заяві. Дальше обговорив посол Кузик напрямні орґанізаційної праці на будуче. Промови послів викликали серед присутніх велике одобрення, чого доказом були часті невгаваючі оплески. Над рефератами послів вивязалася оживлена дискусія, в якій забирали голос М. Ліщак з Залипя, директор Ромах з Чесник, Семен Мельник з Пукова, Степан Харишин з Бабухова, Панько Лялька з Ховчева, Дмитро Ромах з Лучинець і Степан Сахно з Рогатина.

Повітовий Народній Зїзд ухвалив одноголосно резолюції, якими представники рогатинського судового повіту одобрюють дотеперішню тактику Українського Парляментарного Клюбу, взивають всіх послів українського національного табору до створення без ріжниці на партійну приналежність одного Українського Національного Клюбу, протестують проти польщення українського шкільництва, протестують проти дотеперішньої кольонізаційної політики польського уряду, жадають переведення парцеляції ґрунтів вел. земельної власности тільки між місцеве українське селянство, протестують проти підвищування ґрунтового податку, жадають повної амнестії для всіх політичних вязнів, жадають признання інвалідських і вдовичо-сиротинських рент громадянам української народности, продовження терміну реєстрації інвалідів та зрівнання платень австрійських емеритів з емеритами польськими.

Опісля вибрано ширший партійний Повітовий Комітет, зложений з 50 представників ріжних сіл повіту та тісніший комітет. На цьому предсідатель замкнув нараду, в зібрані розійшлися зі співом національного гимну.

Після наради відбулося засідання ширшого і тіснішого Комітету разом з послами, на якому намічено працю в повіті на майбутнє.

Вісти з Волині.

Приїзд сенатора Горбачевського. Дня 2. і 3. травня ц. р. гостив у Луцьку голова Українського Сенатського Клюбу, сенатор Горбачевський, який відвідав усі місцеві українські установи і знайомився з місцевим українським життям. Сенатор Горбачевський, як найповажніший член Української Парляментарної Репрезентації і відомий зі своєї орґанізаційної праці, приділений партією Обєднання для орґанізації луцького округа.

Інспектор Ревіз. Союзу Укр. Кооператив в Луцьку приготовляє на осінь влаштування кооперативних курсів в Сарнах. Такі курси скликувано там уже два рази, але з ріжних причин вони не відбулися.

Українське технічне Товариство в Луцьку. Заходами українців-інжинірів має заснуватися в Луцьку філія „Українського Технічного Товариства" в Луцьку. Місцеві інжиніри увійшли вже в порозуміння з головним Виділом того Товариства. До орґанізаційної комісії вибрано інж. Пилипчука і інж. Омеляна Кицеру.

В обороні покривджених.

За права бувших австрійських службовців і емеритів.

Заходом Української Парляментарної Репрезентації відбулася у Львові дня 13. мая ц. р. нарада в справі бувших австрійських службовців, українців, неприйнятих тепер поляками до служби, а також покривджених емеритів і військових, що не дістали ніякої вислуженини.

Нараду відкрив пос. Ів. **Ліщинський,** подаючи історію дотеперішної боротьби покривджених службовців за приняття до служби або одержання емеритури. Пос. Вол. **Целевич** представив правне становище покривджених і подав плян боротьби в соймі і за границею. Український Клюб буде домагатися зміни постанов польського емеритального закона і затвердження соймом тих договорів, які Польща заключила в справі австрійських службовців з тими всіми державами, що повстали на місци давної австро-угорської монархії. Одночасно покривджені мусять зорґанізуватися, щоб добути належні їм права.

Промовляли ще посли д-р Ст. Біляк і Мих. Струтинський та цілий ряд інтересованих, що порушували ріжні питання своєї справи. На всі питання дав пояснення пос. Целевич, запевнюючи, що Український Клюб розпічне в соймі боротьбу в обороні прав покривджених людей.

Ухвалено резолюції, в яких між іншим взивається покривджених вступити до товариства „Взаїмна Допомога".

То раз господарка!

Польські урядові чинники запевнювали, що в Польщі є досить власного збіжа, і тому позволяли вивозити збіже за границю. Під весну того збіжа забракло і показалась потреба спроваджувати пшеницю і жито із заграниці, очевидно, коли воно подорожіло на світових ринках. І виходить по старому звичаю: вивозили, голодовно до Берліна, поки хліб був дешевий, тепер привозять, може й той сам хліб і також з Берліна — по дорогих цінах. Нині ціни збіжа в Польщі є вищі як за границею, хоч в осени були найнищі в Европі.

Поворот до релігії.

Безбожники не мають успіху.

В Харкові скінчився церковний собор, в якім взяло участь 1000 церковних і світських делеґатів. Рішено орґанізувати наново духовні брацтва і парохіяльні школи. Більшовицькому урядови вислано письмо з просьбою, щоби по школах учили знову науки релігії. Нема надії, щоби з того щось вийшло, бо більшовицька влада скликала рівночасно зїзд безбожників, що радили над тим, якби усунути релігію з публичного і приватного життя. Зачувати, що безбожників зїхалося дуже мало.

Що чувати у світі?

Вибори в Німеччині. 20. травня відбулися вибори до німецького парляменту при участи около 90 прц. всіх виборців. Віддано понад 30 міліонів голосів, з чого поверх 9 міліонів упало на соціялістів, 4 і пів міл. на націоналістів, стількиж на урядовий центр, 3 міл. на комуністів і т. д. Вислід виборів виказав зріст сили лівих партій коштом народовців. Соціялісти здобули коло 150 мандатів (доси мали 131), націоналісти 72 (доси 111), центр 60 (доси 69), комуністи 52 (доси 45) і т. д. Національні меншости не здобули собі ні одного мандату. Одночасно відбулися вибори до пруського сойму. І тут видко зріст соціялістів, котрі із 16 міліонів відданих голосів здобули майже третину. Поляки втратили оба мандати, які мали доси в пруськім соймі. Мимо виборчого успіху лівих партій німецька внутрішна і загранична політика лишається, як запевнюють німецькі урядові кола, та сама що й доси.

Процес німецьких інжинірів. В Москві розпочався 18. травня процес 53 інжинірів і техніків, обвинувачених за протиреволюційну роботу в донецьких копальнях. Між обвинуваченими находяться також німці, спроваджені як фаховці і тому процесом сильно заінтересувана Німеччина. Більшовицька влада улаштувала процес з аґітаційним характером, стягає на розправу що день по кілька тисяч робітників, робить фільмові знимки і т. п. Обвинувачених буде боронити 16 адвокатів. Німеччина домагається допущення німецьких адвокатів для оборони обвинувачених німців, але більшовики на це не згодилися.

Польсько-литовські переговори, що велися від довшого часу в Ковні, столиці Литви, скінчились нічим. Обі сторони мали виробити спільний проект договору, що забезпечував би границі обох держав а також відшкодування, якого домагається Литва за страту Виленщини, а Польща за те, що Литва вмішалася в польсько-більшовицьку землю. Делеґати обох держав не могли погодитися і розїхались з тим, що зійдуться знову за місяць. Тимчасом справою має занятися Союз Народів. На залізничім двірци в Ковні литовські студенти обкидали вагон польської делеґації гнилими яйцями.

Війна в Китаю розвивається дальше в користь північних військ. Північний диктатор Чан-тсо-лін готовиться до відвороту в напрямі Мукдену і покине свою столицю Пекін. В місті Тієнтсені є коло

3 тисяч чужинецьких військ, з якими полуднево-китайські війська не хотять задиратися. Одночасно японські війська, що зросли до сили 60 тисяч людей, займають Манджурію. Полудневий, націоналістичний уряд Китаю вніс до Союза Народів скаргу на Японію, протестуючи проти нарушення цілости китайської землі та політичної незалежности Китаю.

Сповніть свій обовязок.

Після недавніх визвольних змагань одержали ми в спадщині кілька тисяч воєнних стрілецьких могил, що нині представляють сумний образ великого занедбання.

Поломані хрести, понищені написи, запущені і хабазям зарослі наші воєнні цвинтарі у Львові і в краю, на горах Ключ, Маківка, Лисоня і геть усюди, куди йшов наш Стрілець і за краще майбутнє свого народу й Рідної Землі складав своє молоде життя, взивають нас до упорядкування тих наших дорогих національних памяток.

Покликане до того „Товариство Охорони Воєнних Могил“ у Львові звертається до загалу нашого громадянства, щоб воно, сповняючи свій обовязок супроти Поляглих, зложило негайно фонди, потрібні для тривалої охорони могил українських Поляглих.

Звертається воно в першу чергу до загалу всіх наших громадян і громадянок, щоб вони попри свою обовязкову членську вкладку в сумі 1 зол. на рік зложили негайно більшу жертву на охорону стрілецьких могил. Дальше звертається воно до всіх заможніших громадян, всіх наших економічних установ і товариств, кооператив і їх союзів, Лугів і Соколів, Українських Бесід і Боянів, читалень і філій „Просвіти“, кружків, поодиноких шкіл і установ Рідної Школи, церковних братств і парохіяльних урядів, до поодиноких громад і т. д., щоб вони перебрали на себе опікунство над одною чи більше воєнними могилами, складаючи на кошти такого опікунства над одною могилою суму 15 золотих.

Нехай не буде нікого, хто не зложив би на ту ціль своєї жертви, нехай не бракне ніякого товариства, що не перебралоб опікунства над що-найменше одною стрілецькою могилою!

Крайня пора направити нашу недбайливість супроти памяти Поляглих і цього року, по упливі 8 літ від закінчення нашої визвольної боротьби, приступити до тривалої охорони українських могил.

Тому присилайте свої жертви на охорону й упорядкування українських стрілецьких могил! Жертви посилайте негайно, щоб Товариство могло приступити до своєї відповідальної праці не тільки у Львові, але й у цілому краю на адресу: „Дністер“, вкл. книж. ч. 14.000, Львів, Руська 20.

ГОЛОВНА РАДА
„ТОВАРИСТВА ОХОРОНИ ВОЄННИХ МОГИЛ“,
Львів, вул. Руська 18/І.

Новинки.

— Сельробівська кириня. Сельробівське „Наше Слово“ виступило зі закидами проти господарки і внутрішних відносин у „Рідній Школі“ в роках 1921—3. Хоч ті закиди не відносяться до теперішної Головної Управи, яка за господарку в роках 1921—3 не відповідає, то все таки в інтересі правди треба ствердити, що порушені там справи поладнала Головна Управа ще в році 1926 при помочи окремої ревізійної комісії. Відгріваючи ті справи, сельробівський орґан має на меті не народнє добро, але кириню на шкоду такої важної інституції як „Рідна Школа“.

— За підбурювання проти влади. В місті Грубешові на Холмщині відбудеться судова розправа проти бувшого українського посла Любарського за промову, виголошену до селян підчас відбирання поліцією православної церкви в селі Убродовичі. Цю церкву перемінено на костел. Обвинуваченому закидують підбурювання проти польської влади.

— Еміґрація до Канади. Канадійські залізничі товариства зголосили нові запотребування на робітників з Польщі. Товариство „Канадієн Паціфік Рейлвей“ обіймає 2.348 робітників на ріллі, 35 служниць і 90 хліборобських родин, а тов. „Канадієн Нейшенел Рейлвей“ 1755 рільних робітників. Еміґранти, приняті до теперішного континенту, мають приїхати до Канади в часі між 1. червня до 15. серпня ц. року.

— В справі зміни поганих назвищ. Клюб польської хлопської партії зголосив проєкт закона в справі зміни людських назвищ, що не годяться з честю людини. Проєкт хоче, щоби кождий польсьчий горожанин міг змінити своє назвище без ніяких оплат, бо досі за таку зміну треба платити грубі гроші.

— Смерть австрійського ґенерала. У Відни помер ґенерал Авфенберґ, один з австрійських вождів на початку світової війни, відомий з побіди над російськими військами коло Комарова.

— Самовбийство ученика. В Перемишлі застрілився ученик української ґімназії Мирослав Бепко, тому що перепав при матурі з латини і польської мови.

— Напад на корабель. На грецький корабель, що осів на мілині коло берегів Бразилії, напало 200 бандитів на човнах і ограбили цілу залогу до нага. Товарів, які були на кораблі, не забрали з причини бурі.

— Бандитська історія. Із станиславівської вязниці втік у марті ц. р. якийсь Гуменюк, арештований під замітом убийства. Він перепилував віконні крати, скочив на подвіря а звідси видобувся крізь мур. В ночи на 11. квітня в селі Саджавці пов. Надвірна, ограбив якийсь бандит дім Хаї Цімерман, причім убив саму Цімерманову й одного її сина а другого тяжко ранив. Підозріння впало на Гуменюка, а що він походив з околиці Делятина, то поліція звертала пильну увагу на ті сторони. В ночи на 7. травня ц. р. побачив поліціянт Фонфарек світло на стриху одного дому в селі Зарічу коло Долятина. Він виліз туди по драбині і побачив у куті якогось чоловіка, що виглядав на Гуменюка. „Поліція, руки в гору!“ — крикнув і почалась стрілянина. Поліціянт каже, що Гуменюк стрілив до него з револьвера, а він стрілив до Гуменюка три рази з кріса. Опісля зліз з драбини і прикликав другого поліціянта, котрий також стрілив тричі з кріса. Коли опісля оба вийшли на стрих, найшли тільки трупа а при нім утятий австрійський кріс і військовий пістолет. Кажуть, що при помочи цеї зброї Гуменюк здобував собі поживу, грабуючи жидівські склепи.

— З великоміського багна. Трибунал присяжних суддів у Львові розглядав минулого тижня сумну родинну справу, що розкрила моральне багно великоміського робітничого життя. Донька, 16-літна дівчина убила рідного батька при помочи мами і 19-літного брата. Батько, Антін Бембен, муляр, був пяниця і розпусник, катував жінку Казимиру, а навіть наставав на доньку Станиславу. В хаті вічні свари і бійки. Серед того пекла жінка зраджувала чоловіка, а чоловік знасилував рідну доньку. Зі сорому донька пробувала отроїтись, а коли її виратували, вона пімстилась на батьку тим способом, що стрілила до сплячого двічи з револьвера, а опісля била його сокирою по голові так довго, аж сконав. Мати придержувала його за ноги. Всіх троїх арештовано і після 7-місячного слідчого арешту поставлено перед суд. Присяжні судді заперечили вину Станислава і брата її Стефана, а потвердили вину матери, що не перешкодила дітям в убийстві батька, наслідком чого Станиславу і Стефана увільнено від вини і кари і маму засуджено на 2 роки вязниці.

— Населення Америки. Обчислено урядово, що населення Злучених Держав північної Америки виносить тепер 120 міліонів душ. За останніх вісім літ збільшилось населення о 15 міліонів.

Дописи.

СКОЛЄ. **(Шевченкове свято).** Дня 6. травня ц. р. відбулося тут Шевченкове свято, на якім пос. Остап Луцький виголосив прегарну промову. Синевідський хор відспівав Заповіт, а місцевий аматорський кружок вивів „Назара Стодолю“. В підготівку свята вложив місцевий комітет богато праці і тому пройшло воно в повніській магістрацькій салі з великим успіхом.

ТУРКА Н/С. **(Перша кооперативна нарада).** В дні 5. квітня ц. р. відбулася в Турці перший раз нарада відпоручників 18 українських кооператив турчанського повіту в числі 60 осіб, з того 4 священиків. Нараді проводив д-р М. Кондрат. Про відношення „Народної Торговлі“ до кооперативної орґанізації реферував п. М. Береза, про значіння кооператив п. А. Горечко, про недомагання істнуючих кооператив п. С. Кузьмин. В дискусії над рефератами забрав голос цілий ряд промовців. Ухвалено урядити в осени ц. р. 6-тижневий кооперативний курс в Турці для вишколення крамарів. По 3-годинній нараді замкнув її д-р Кондрат, дякуючи присутним за численне обіслання анкет і взиваючи 25 кооператив турчанського повіту до пильної праці над економічним піднесенням бойківського населення.

Учасник.

ПОЛОННА ПОВ. СЯНІК. **(Шляхом до кращої долі).** Село, зараховуване до недавна до москвофільських твердинь, нині цілком змінило своє облича. По смерти пароха о. Заяця, що був стовпом кацапства, став парохом о. Коленський, українець і під його проводом зачалося нове життя. Живчиком українського руху є свідома та ідейна молодь з молодим дяком п. Олексою Галущаком, незвичайно ідейним чоловіком на чолі, за котрого стаpанням повстала в селі кооператива та читальня „Просвіти“. В неділю, 29. квітня ц. р. відбулися річні загальні збори кооперативи та основательні збори читальні „Просвіти“, на котрі приїхали зі Сянока д-р Василь Блавацький як делеґат Лемківського Кооперативного Союзу та п. Василь Подубинський від філії „Просвіти“. Збори, як одні так і другі були многолюдні. Білянс кооперативи за 1927 р. виказав гарну господарку, бо чистий зиск виніс около півтора тисячки золотих, хоч кооператива розпоряджала незначним капіталом, і тому д-р Блавацький у своїй промові зазначив, що вона щодо ведення стоїть на однім з перших місць на Лемківщині. По вечірни відбулися основательні збори читальні „Просвіти“. Збори привитав о. декан Менцінський з Карликова і п. Василь Подубинський, поясннюючи присутним вагу просвіти для народу. До виділу вибрано головою о. пароха Коленського, секретарем п. О. Галущака та інших ідейних, молодих громадян. Рішено запренумерувати „Свободу“ і „Жіночу Долю“. В селі є фільварок, власність нашого адвоката д-ра Константиновича, котрий подарував площу під будинок, де міститься кооператива та читальня. Покищо площа не є заінтабульована на ці інституції, що непокоїть членів і тому звертаються з проханням до п. жертводавця ураґульовати ґіпотечний стан площі в користь тих інституцій.

Гість.

НИСКОЛИЗИ ПОВ. БУЧАЧ. **(Меншість проти більшости).** У нас ще не покінчено громадських виборів. Громадська рада складається із 16 радних і дідича Менцля, як віриліста. Між ними є 12 українців, а чотирох радних каже, що вони поляки і під проводом дідича Менцля страйкують, не приходячи на скликувані збори в справі вибору війта. Однак ми, знаючи, що після закона треба 3/4 радних, щоби вибір громадської управи був важний і що 12 радних нам вистарчить до вибору, вибрали війта, заступника і асесорів і вислали протокол до затвердження до староства до Бучача. Але тут вийшли на верх штучки, яких уживає адміністрація супроти наших громад. Староста Левартовскі каже, що в нашій громаді є 17 радних а не 16, та що дванайцять радних замало, щоби вибрати війта. Тому він уневажнив вибір. Ми запротестували проти такого пояснення закона п. Левартовським та вносимо рекурс проти такого рішення справи, а цею дорогою прохаємо наших послів, щоби вони вплинули на міродайні чинники і повчили адміністративних урядників, як треба розуміти закон.

Безплатне Бюро посередництва праці

пригадує нашому громадянству про істнування цього одинокого українського бюра посередництва праці. Бюро має зареєстровану більшу скількість безробітних українців, як кооператорів, бухгальтерів, приватних урядників, аґрономів, торговельних помічників, слуг і робітників. Тому звертається до всіх українських підприємств, установ і фірм та приватних осіб зголошувати запотребовання в Бюрі. — **Безплатне Бюро посередництва праці,** Львів, Ринок ч. 10. II. поверх.

Смішне.

Зміркував хоробу.

— Що з вами є — питається знайомий лікаря, стрінувши його на вулиці. — Чому такі сумні?

— Можна сказитися! — відповів лікар. — Недавно я лічив одного хорого від жовтачки, а тепер показується, що він китаєць.

Ціни у Львові.

Збіже: Пшениця двірська 59·—, селянська 57·—, жито 51·—, ячмінь 46·—, овес 42·—, просо 50·—,

Гроші: Доляр амер. 8·90, канад. 8·85, чеська корона 0·26, лей 0·05, франц. франк 0·34, фунт штер 43·40.

Оповістки.

НА „РІДНУ ШКОЛУ“ зложив хор при чит. „Просвіта“ в Торськім квоту 160 зол. а не 100 зол. як це ошибочно поміщено в 20. ч. „Свободи“. 1—1

Видає С-ка „Діло“, зар. стов. з обмеж. пор. — За редакцію відповідає Ол. Кузьма. — З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів. Ринок ч. 10.